

Przemówienie Prezesa Polskiej Rady Ekumenicznej bp. Andrzeja Malickiego podczas Ekumenicznego Spotkania Noworocznego

Warszawa, 11 stycznia 2024 r.

Eminencje, Ekscelencje, Czcigodni Księża, Szanowni Państwo!

Z radością i wdzięcznością, za przyjęcie zaproszenia, witam Was na noworocznym spotkaniu Polskiej Rady Ekumenicznej. Po raz kolejny spotykamy się tu, w murach Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej w Warszawie. Bardzo dziękuję ekscelencji arcybiskupowi Jerzemu i władzom uczelni za możliwość spotkania właśnie tu, w kuźni kształtowania i edukacji przyszłych pokoleń duchownych, pedagogów, duszpasterzy i liderów różnych tradycji chrześcijańskich.

Dzisiejsze spotkanie to nie tylko okazja do celebracji, ale także czas refleksji nad naszą rolą jako ludzi wiary we współczesnym świecie. Żyjemy w czasach, które wymagają od nas jedności w działaniu, solidarności i gotowości do służby. Wchodzimy w Nowy Rok z pokorą i wdzięcznością za wszystkie doświadczenia i wydarzenia, jakie przyniósł nam miniony rok. Był to czas wielu wyzwań, wytężonej pracy, a także wielu zmian, nie tylko w naszym kraju.

Rok 2023, już tradycyjnie rozpoczęliśmy od oktawy modlitw o jedność chrześcijan. Towarzyszyły nam słowa: „Czyńcie dobro; szukajcie sprawiedliwości”. Oprócz nabożeństw, odbywały się koncerty i spotkania o charakterze ekumenicznym. Centralne nabożeństwo ekumeniczne, na zaproszenie abp. Stanisława Budzika, odbyło się w archikatedrze lubelskiej św. Jana Chrzyciela i św. Jana Ewangelisty, gdzie przypadł mi w udziale przywilej głoszenia Słowa Bożego.

W minionym roku świętowaliśmy 450. rocznicę uchwalenia Konfederacji Warszawskiej. Centralne uroczystości odbyły się 28 stycznia – najpierw sesja i dyskusja panelowa w Sejmie RP, a następnie nabożeństwo dziękczynne w ewangelicko-augsburskim kościele św. Trójcy w Warszawie. Przypomnijmy, podpisano dokument gwarantujący wolność wyznania w czasie, gdy w Europie Zachodniej płonęły stosy, a ludzie mordowali w imię Boga. Dziś mamy przed sobą podobne zadanie. Jako Kościoły i inne religie niechrześcijańskie, powinniśmy zadbać o to, aby w naszym kraju było miejsce dla wszystkich, którzy są w mniejszości lub są w jakikolwiek sposób prześladowani. Historia pokazała, że ta wolność nie została dana raz na zawsze. Kres tolerancji religijnej przyniosły wojny XVII w. Gdy w oświeceniu idea tolerancji zyskiwała coraz więcej zwolenników w Europie Zachodniej, Polacy już niemal zapomnieli o swojej tradycyjnej akceptacji odmienności religijnej. **Musimy działać jako siła przemiany społecznej, wspierając sprawiedliwość, pokój i prawa człowieka.** Wspólnie jako chrześcijanie możemy być głosem dla tych, którzy są uciskani, bez względu na ich wyznanie czy pochodzenie. Szczególnie dzisiaj, w dobie ksenofobii i rodzącego się nacjonalizmu.

Nasza ekumeniczna droga ma różne wymiary i nie ogranicza się jedynie do działań w obrębie Kościołów. Rok 2023 przyniósł wiele wyzwań. Wybory 15 października pokazały, że ludzie oczekują zmian. Jak w tym czasie odnajdzie się Kościół, co zaproponuje? Kryzys duchowości sprawił, że wiele osób odwraca się od instytucji Kościoła i szuka alternatywy. **Naszym zadaniem jest przywrócić wiarygodność Ewangelii poprzez świadectwo autentyczności i nadanie słowom znaczenia.** Wierzę, że będzie to możliwe, jeśli zaczniemy od nas samych. Zadanie Kościoła jest takie samo od ponad dwóch tysięcy lat. Bez względu na zmieniające się opcje polityczne, mamy swoją misję do wykonania – nakaz Chrystusa: „**Idąc więc, czyńcie uczniami wszystkie narody, chrzcząc je w imię Ojca i Syna, i Ducha Świętego...**” (Mt 28,19).

Solidaryzujemy się z Ukrainą, która walczy już blisko trzeci rok w obronie wolności i niepodległości. Żadna zbrojna agresja, niosąca zagładę i śmierć, nie może być usprawiedliwiona. Napaść Rosji na Ukrainę jest okrutnym barbarzyństwem i nie ma na to żadnego wytłumaczenia. Wielokrotnie wypowiedzieliśmy naszą dezaprobatę i potępienie wojny. Jednocześnie dziękowaliśmy i zachęcaliśmy do dalszej pomocy uchodźcom wojennym. W marcu 2022 r., po spotkaniu Komisji ds. Dialogu pomiędzy Komisją Episkopatu Polski a Polską Radą Ekumeniczną, wydaliśmy wspólny komunikat w którym czytamy: **„Komisja dziękuje Polkom i Polakom za pełne serca zaangażowanie w pomoc uchodźcom z Ukrainy i apeluje o kontynuowanie tych działań. Wyraża także stanowisko, że żadne powody polityczne nie usprawiedliwiają wojennej agresji, której ofiarą padło społeczeństwo i suwerenne państwo ukraińskie, oraz stanowczo odrzuca wypowiedzi patriarchy moskiewskiego w sprawie wojny na Ukrainie”**.

Niestety, od 7 października jesteśmy świadkami kolejnego krwawego konfliktu, ataku Hamasu na Izrael. Swoją modlitwą otaczamy wszystkich doświadczonych okrucieństwem tej wojny, szczególnie ofiary cywilne, kobiety i dzieci po każdej ze stron. Modlimy się, aby znowu zapanował pokój w Ziemi Świętej. Wzywam wszystkich do wspólnego wysiłku na rzecz pokoju i sprawiedliwości.

Incydent w Sejmie, który miał miejsce w grudniu ubiegłego roku i atak na świece chanukowe głęboko zranił nie tylko wyznawców judaizmu, ale także nas, wyznawców Chrystusa. Jesteśmy poruszeni i zawstydzeni, że w naszym kraju szcycącym się tolerancją może ciągle dochodzić do aktów antysemitkiej wrogości poprzez słowa i czyny. Profanacja święta i tradycji żydowskiej w tak ważnym miejscu dla wszystkich Polek i Polaków bez względu na wyznanie zasługuje na stanowcze i wszechstronne potępienie.

Szanowni Państwo.

Pośród wielu ważnych wydarzeń minionego roku, na szczególną uwagę zasługuje jubileusz 50. rocznicy podpisania Konkordii Leuenberskiej. Z tej okazji 24 maja odbyła się w Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej międzynarodowa konferencja teologiczna „50 lat Konkordii Leuenberskiej – dziedzictwo i wyzwania”, podczas której omówiono znaczenie dokumentu ekumenicznego, a także dorobek wyrosłej na jego gruncie Wspólnoty Kościołów Ewangelickich w Europie. „Konkordia między Kościołami wyrosłymi na gruncie Reformacji w Europie”, zwana Konkordią Leuenberską, została uchwalona 16 marca 1973 r. w Leuenbergu koło Bazylei przez przedstawicieli europejskich Kościołów luteranckich, reformowanych, ewangelicko-unijnych oraz dwóch Kościołów przedreformacyjnych – waldensów i braci czeskich. Dokument ustanawia wspólnotę Stołu Pańskiego i kazalnicy pomiędzy sygnatariuszami. Kościoły, które podpisały porozumienie, utworzyły Leuenberską Wspólnotę Kościołów, od 2003 r. zwaną Wspólnotą Kościołów Ewangelickich w Europie (WKEE). W 1997 r. na mocy odrębnego dokumentu do Wspólnoty przystąpiły europejskie Kościoły metodystyczne. Podczas konferencji medal Wspólnoty Kościołów Ewangelickich w Europie otrzymał prof. Karol Karski, polski teolog ewangelicki i ekumenista, tłumacz i propagator Konkordii Leuenberskiej.

Po raz pierwszy w Polsce, w dniach od 13 do 19 września, odbyło się 13. Zgromadzenie Ogólne Światowej Federacji Luteranckiej, które obradowało w centrum Kongresowym ICE w Krakowie. Wzięło w nim udział ponad 300 delegatów Kościołów członkowskich ŚFL. Podczas spotkania nie zabrakło akcentów ekumenicznych. Sekretarz Generalna ŚFL ks. Anne Burghardt i kard. Kurt Koch odczytali Wspólne Słowo ŚFL i Papieskiej Rady ds. Popierania Jedności Chrześcijan. Dokument ten odnosi się do „Wspólnej deklaracji w sprawie nauki o usprawiedliwieniu” z 1999 r. „Zróżnicowany konsensus umożliwia dziś luteranom i katolikom odczuwanie zgodności w obszarach, w których nasi przodkowie dostrzegali jedynie nieprzejezdane przeciwieństwa. Jesteśmy w stanie uznać, że droga do pełnej

wspólnoty stanowi coś o wiele większego niż nieprzewidziane okoliczności danej epoki” – czytamy we Wspólnym Słowie. Ponadto jego autorzy zachęcają do dalszej refleksji ekumenicznej, a okazją i inspiracją do tego może być ponowne odkrycie Konfesji Augsburskiej, której 500-lecie przypada w 2030 r. „Wspólna refleksja mogłaby doprowadzić do kolejnego kamienia milowego na drodze od konfliktu do wspólnoty, który byłby porównywalny ze »Wspólną deklaracją w sprawie nauki o usprawiedliwieniu«” – napisali.

Niestety nie zabrakło też smutnych chwil. Pożegnaliśmy śp. bp. Wiktora Wysoczańskiego, wieloletniego zwierzchnika Kościoła Polskokatolickiego, członka Prezydium PRE i jej wiceprezesa.

Na nowego biskupa Kościoła Polskokatolickiego został wybrany przewodniczący Lubelskiego Oddziału Polskiej Rady Ekumenicznej i proboszcz Parafii Polskokatolickiej w Lublinie ks. dr Andrzej Gontarek. Wybrano również trzech innych biskupów tego Kościoła. Serdecznie gratuluję i życzę Bożego błogosławieństwa.

Nastąpiła także zmiana zwierzchnika Kościoła Starokatolickiego Mariawitów. Kapituła Generalna Kościoła Starokatolickiego Mariawitów podjęła uchwałę o zakończeniu kadencji biskupa naczelnego Marka M. Karola Babiego. Kapłan Jarosław M. Jan Opala, proboszcz parafii mariawickiej w Mińsku Mazowieckim, został wybrany na nowego biskupa naczelnego Kościoła Starokatolickiego Mariawitów. Konsekracja odbyła się 7 października w Płocku. Również proszę przyjąć serdeczne gratulacje i najlepsze życzenia.

W 2024 roku razem z naszymi braćmi i siostrami z Kościoła Prawosławnego będziemy świętować 100-lecie nadania Kościołowi w Polsce autokefalii przez Patriarchat Konstantynopola. Akt ten przyczynił się do uniezależnienia prawosławnych od Patriarchatu Moskiewskiego po odzyskaniu przez Polskę niepodległości w 1918 r. Już dziś gratulujemy i składamy najlepsze życzenia dalszej owocnej służby dla Pana Kościoła.

Drodzy zebrani.

Mijają 23 lata od podpisania Karty Ekumenicznej przez przedstawicieli Konferencji Europejskich Kościołów i Rady Konferencji Episkopatów Europy. Ważne byśmy pamiętali o jej zapisach. W punkcie o wspólnym powołaniu do jedności w wierze, czytamy:

„Zgodnie z Ewangelią Jezusa Chrystusa, poświadczoną w Piśmie Świętym i wyrażoną w Ekumenicznym Nicejsko-Konstantynopolitańskim Wyznaniu Wiary (381 r.), wierzymy w Trójjedynego Boga: Ojca, Syna i Ducha Świętego. Ponieważ w tym *Credo* wyznajemy wiarę »w jeden, święty, katolicki i apostołski Kościół«, przeto nasze podstawowe ekumeniczne zadanie polega na tym, aby tej jedności, która jest zawsze darem Bożym, nadać wyraz widzialny.

Zamanifestowaniu widzialnej jedności stoją jeszcze na przeszkodzie istotne różnice w sprawach wiary. Różne poglądy istnieją zwłaszcza w takich kwestiach, jak rozumienie Kościoła i jego jedności, sakramentów i posług kościelnych. Nie możemy się z tym pogodzić. **Jezus Chrystus objawił nam na krzyżu swoją miłość i tajemnicę pojednania; jako Jego naśladowcy chcemy uczynić wszystko co możliwe, aby przezwyciężyć istniejące jeszcze problemy i przeszkody, które nadal dzielą Kościoły”.**

Ważne byśmy wcielali w życie zapisy Karty Ekumenicznej, które są naszym wspólnym zobowiązaniem. Pragnę nadmienić, że obecnie trwają prace nad aktualizacją Karty i, jak Bóg pozwoli, zostanie ona podpisana w Wielkanoc 2025 r.

W duchu tego dokumentu brzmią słowa hasła tegorocznego Tygodnia Powszechnej Modlitwy o Jedność Chrześcijan: „**Będziesz miłował Pana, swego Boga... a swego bliźniego jak siebie samego**” (Łk 10,27).

Drodzy Goście.

Życzę, abyśmy spotykając się na ekumenicznych nabożeństwach prawdziwie zasmakowali, czym jest miłość Boga i bliźniego. By nasza ekumeniczna wspólnota była światłem i świadectwem dla tego pogubionego świata. Dziękuję, raz jeszcze za Waszą obecność i zaangażowanie w dzieło ekumenizmu. Niech Boża obecność towarzyszy naszym działaniom w Nowym 2024 Roku. A nasza wspólna praca niech przyniesie trwałe owoce.

Jan Wesley w swoim dzienniku 1 stycznia 1785 r. tak zanotował: „**Niezależnie od tego, czy będzie to ostatni, czy nie, niech to będzie najlepszy rok w moim życiu!**”.

Szczęśliwego Nowego Roku!

bp Andrzej Malicki
Prezes